Florin Lăzărescu

Pulp Fiction

1.

Există un univers imaginar şi unul ştiinţific. Pentru început ne vom ocupa de cel ştiinţific, deşi pe noi cel imaginar ne interesează mai mult.

Universul ştiinţific are o parte observabilă şi una care nu se poate vedea. Să vedem ce se poate vedea.

După aproximările oamenilor de ştiinţă, universul observabil cuprinde un miliard de bilioane de stele, grupate într-o sută de miliarde de galaxii.

Galaxiile sînt grupate în serii gravitaţionale asemeni modelului pe care ni-l oferă Grupul Local alcătuit din Andromeda, Norii lui Magelan şi Calea Lactee.

În interiorul Grupului Local, la două milioane două sute de mii de ani lumină de Andromeda şi doar la două sute de mii de ani lumină de Norii lui Magelan, se află Calea Lactee.

Calea Lactee are un diametru aproximativ de o sută de mii de ani lumină, iar în centrul ei se află aşa zisul nucleu galactic de formă sferică.

La jumătatea distanţei dintre centrul şi marginea Galaxiei, mai exact la douăzeci şi şapte de mii de ani lumină, se află Soarele, o stea cu dimensiune mijlocie.

Cu un diametru de un milion trei sute nouăzeci şi două de mii patru sute kilometri, Soarele se mişcă pe o orbită pe care o parcurge în două sute de milioane de ani, ceea ce înseamnă că are la activ douăzeci şi cinci de circuite complete în jurul nucleului galactic.

Corpurile care depind gravitaţional de Soare formează sistemul solar.

Sistemul solar este despărţit de o bandă de asteroizi în sistemul solar interior şi sistemul solar exterior.

Sistemul solar exterior se grupează în jurul a patru planete gigantice: Jupiter, Saturn, Uranus şi Neptun.

Sistemul solar interior cuprinde alte planete de dimensiuni mai reduse: Mercur, Venus , Marte, Pămînt.

De un milion trei sute de mii de ori mai mic decît Soarele, Pămîntul se află faţă de acesta la o distanţă maximă de o sută cincizeci şi două de milioane douăzeci şi nouă de mii de kilometri, minimă de o sută patruzeci şi şapte de milioane treizeci şi cinci de mii, deplasîndu-se cu o viteză de o sută şapte mii două sute şapte kilometri pe oră, pe o orbită eliptică, cu lungimea de nouă sute patruzeci de milioane de kilometri.

Două treimi din suprafaţa Pămîntului, adică cinci sute zece milioane o sută de mii nouă sute trezeci şi trei de kilometri pătraţi, sînt acoperite de apă, iar o treime formează uscatul, împărţit în cinci continente.

Continentele se întind între doi poli de-a lungul ambelor emisfere, la nord şi sud.

Undeva în emisfera nordică, la intersecţia paralelei de patruzeci şi cinci de grade latitudine nordică cu meridianul de douăzeci şi cinci de grade longitudine estică se află o ţară bogată şi frumoasă.

Pe o suprafaţă de două sute şaptezeci şi trei de mii cinci sute kilometri pătraţi există zece oraşe care depăşesc două sute de mii de locuitori.

Într-unul dintre aceste oraşe, într-un cartier mărginaş, ne vom opri lîngă o clădire cu mai multe etaje.

Intrăm fără probleme. Portarul moţăie, cu o sticlă de vin în mînă. Urcăm scările pînă la etajul trei. Mergem la a doua uşă de lîngă baie.

În cameră se află şase paturi, din care două sînt suprapuse.

În patul de jos, doarme un om.

Visează.

Se aud puternice bătăi în uşă, apoi o voce care repetă strident:

- Fugi! Fugi! Controlul!…

Omul sare ca ars din pat, îmbrăcîndu-şi tricoul.

- Repede, nu mai ai cînd!…

Aici vom face un stop cadru. Priviţi cu atenţie acest personaj împietrit în pragul uşii întredeschise. Doar în chiloţi şi tricou, desculţ, cu piciorul stîng rămas în aer, cu dreptul puternic înfipt pe podea, pentru a prinde viteză. Priviţi chipul său îngrozit. Fixaţi-vă ochii pe el şi păstraţi-l în amintire, ca să-i înţelegem cît mai bine groaza…

2.

Un radiocasetofon cu ceas îmi urlă-n-pizda mă-sii-n urechi mai ceva ca sirena unei fabrici, deschid ochii ca pe nişte porţi ruginite, lumina afumată-mi stîrneşte-n gură gustul amar al ţigării, bag mîna sub pernă, bîjbîi şi constat îngrozit că în pizda mă-sii nu mai este nici un pachet, mă trezesc de-a binelea, sar din pat şi cotrobăi prin hîrtiile de pe jos, găsesc vreo trei pachete goale de săptămîna trecută, aici nu, nu în pizda mă-sii, iluminare, am o ţigară ruptă în buzunarul de la haină, scot tutunul, îl înfăşor într-o bucată de ziar, dar nu găsesc bricheta-n pizda mă-sii, n-am nici chibrituri, pun reşoul în priză, aştept, greu se mai încălzeşte-n pizda mă-sii, parc-ar fi un furnal, iau ibricul, unde-n pizda mă-sii vărs zaţul, am o oală, torn apă dintr-o sticlă, să nu mă curenteze-n pizda mă-sii, şi-l pun pe reşou.

În zece minute inima îmi tremură de bucurie, cana îmi arde palmele, aburii îmi inundă nările, cafeaua îmi frige vîrful limbii, se adună şi formează un mic vîrtej în dreptul Mărului lui Adam, parcuge binecunoscutul drum prin esofag şi dispare în hăurile stomacului. O energie divină porneşte din zona buricului şi se răspîndeşte în tot corpul. Ecce homo! Aş putea interpreta valsurile

lui Chopin cu degetele de la picioare. Creierul îmi toarce ca o mîţă după soba bunicii. Ridic una din casete, o fixez şi-i dau play.

Delir. Primele acorduri, mă urc în picioare pe pat, sala se umple pînă la refuz, reflectoarele mă orbesc, nu mai văd decît rîndurile din faţă, îmi şterg transpiraţia cu dosul mînecii, îmi dreg discret glasul, inspir profund şi încep… La donna e mobile… Sala freamătă. Cu gesturi largi, încruntat, mă întorc spre orchestră… Sempre una sensibile… Îndemn pe fiecare interpret în parte să conducă publicul spre extaz… Piango e rido…Lacrimi mi se scurg pe faţă… Rido e piango… Zîmbesc dirijorului care, la rîndul său, îmi zîmbeşte mulţumit.

Lumină, lumină, lumină… Mă-nfăşor într-o mantie de lumină… Plutesc. Muzicienii posedaţi de propriile instrumente, publicul fredonînd pe o singură voce, camera mea, toate rămîn în urmă. Doar muzica mă urmează. Sînt om, sînt pasăre, sînt punct, sînt zeu…

- Da' mai lasă-n pizda mă-sii muzica aia, urlă tata de-afară. Hai, că întîrzii la înmormîntare!

Murise Arbiru, unul dintre vecinii noştri. Îl îngropau chiar atunci. În scurt timp, tata trebuia să meargă în faţa cortegiului funerar, ca să ajute la căratul unor obiecte de ritual.

Am închis casetofonul şi-am ieşit repede după tata. Cu hîrleţul în mînă, ne-am îndreptat spre livadă.

- Aici?

- Aici.

- Vezi, poate mă faci să sap degeaba!

- Da' ce, se indignă tata, crezi că uit de la mînă pînă la gură?

Am săpat cu schimbul - pămîntul era cam tare - pînă am dat de sticle.

- Uite, zise tata, ridicînd în dreptul soarelui o sticlă de vin. Sîngele voinicului! Bei un pahar şi arunci cu barda-n lună!

Păstrasem în pămînt, peste iarnă, special pentru ziua mea de naştere, vreo treizeci de kilograme de vin.

Am scos toate sticlele şi-am astupat groapa.

Se auziră clopotele de la biserică. Tata îşi făcu de cîteva ori cruce, plecă uşor capul într-o parte şi rosti din suflet:

- Dumnezeu să-l ierte!

3.

Nu înţeleg cum afirmă unii că literatura s-ar fi epuizat, că nu mai e nimic nou de spus, că puţini sînt cei interesaţi de literatură. Atîta vreme cît o considerăm un mecanism, da, poate că nu se mai poate inventa o structură cu totul originală. Însă literatura înseamnă infinit mai mult. Lumea e plină de lucruri surprinzătoare, care nu au mai fost dezvăluite. Nu trece o zi fără să nu întîlnesc măcar o întîmplare ce merită povestită… Nu insist în a teoretiza,

tocmai pentru că teoriile despre literatură sînt epuizabile, în măsura în care abstractizează, generalizează, caută punctul comun operelor literare.

Nici măcar industria filmului de care literaţilor le e frică nu poate detrona literatura. Apoi, atît filmul, cît şi literatura, cel puţin în privinţa tehnicilor de creaţie, se completează reciproc. Regizorii şi scriitorii "se fură" între ei, fac schimb de perspective, îşi împart publicul. Filmul, însă, nu are destul timp pentru a zăbovi asupra nuanţelor, se grăbeşte să ajungă la final, să-ţi demonstreze ceea ce şi-a propus. Întotdeauna vor exista oameni interesaţi de nuanţe, oameni capabili să sesizeze diferenţele care dau un sens existenţei. La urma urmei, ajungem la adevărul lui Sterne, nu lucrurile sau întîmplările sînt importante, ci opiniile despre ele. Şi nu cunosc alt mod mai potrivit de a-ţi prezenta opiniile decît prin literatură.

Să zicem că ne-am afla cu o cameră de filmat deasupra cortegiului funerar al lui Arbiru. Vreo cincizeci de oameni vii şi un mort. În faţă, merg cei cu Steagurile (printre ei, şi tata), apoi, popa şi dascălul, apoi, carul cu boi, în care zace mortul înconjurat de rude, apoi, săteni de toate vîrstele. La intervale scurte de timp, se aud clopotele, iar toţi se opresc. Cei cu Steagurile îşi fac cruce, popa şi dascălul cîntă, boii se apără cu coada de muşte, rudele bocesc, în timp ce restul cortegiului discută în şoaptă cît de frumoasă e înmormîntarea.

Noi nu ne grăbim, nu-i aşa? Să ne alegem pe cineva din mulţime şi să vedem ce se poate vorbi despe el. Cineva care nici nu bănuieşte că e urmărit… Tata?! Nu. Mai bine îl las cu ale sale. Mi-e şi ruşine să zic la ce se gîndeşte acum… Vreo rudă de-a mortului?! Nu . Sînt prea trişti… Femeia aceea care-şi pocneşte copilul pentru c-a îndrăznit să alerge prin faţa popii?! Nu… Popa e obosit. N-a dormit noaptea trecută din cauza unor pureci. Cînd nu cîntă, se gîndeşte cum să scape dracului de mîţă. Doar el i-a spus preotesei că nu-i trebuie mîţă la casă. Îl iertăm şi pe el… Clopotarul! Da. Cum de nu l-am văzut pînă acum? E aici şi merge în fruntea adunării cu un sfeşnic pe spate. Fiul său îl înlocuieşte în clopotniţă. Clopotarul şi-a dorit din tot sufletul să vină la înmormîntare. Era prieten cu mortul. Lucraseră pe vremuri împreună, ca paznici la o vie. Cu cîteva săptămîni în urmă avusese un vis înfricoşător… Stătea de pază la vie cu Bulancea (pe ăsta îl strînsese Dumnezeu mai demult) şi cu Arbiru (aşa îl poreclea pe cel din coşciug). Se întuneca, iar el umbla singur printre rînduri şi muşca cu poftă dintr-un strugure copt. A apărut deodată Bulancea, cu o faţă de balaur, drăcească, urlînd. A fugit cît a fugit şi, chiar cînd să-l apuce Necuratul de spate, Arbiru îi ieşi în cale şi se-ncăieră cu Bulancea…

Pe clopotar l-am văzut pentru prima dată într-o seară de Înviere. Din cauza îndeletnicirii sale, era cam surd. La miezul nopţii, cînd toţi au venit să ia lumină, el a început să tragă cu bucurie clopotele, numai că, în entuziasmul său, a uitat să se mai oprească. Lumea s-a făcut mai întîi că nu observă frenezia clopotarului, aşteptîndu-l răbdătoare să se potolească. Nimic. Trăgea de clopote ca şi cum ar fi luat foc satul. Oamenii îşi dădeau ghionturi, chicotind. Cineva mai îndrăzneţ arunca cu bulgări în clopotniţă. Fără nici un efect însă. Pînă la

urmă, a urcat dascălul şi l-a dat jos de acolo, întrebîndu-l mîniat dacă a înnebunit.

Dar clopotarul nu era nebun, doar cam surd. Păşea înaintea mortului cu un sfeşnic pe spate. Fiul său, căţărat în clopotniţă, trăgea de frînghia clopotelor; cortegiul s-a oprit, iar clopotarul, furat de gîndurile sale, n-a băgat de seamă şi a mers mai departe. Cînd l-au văzut oamenii, tocmai ajunsese la o cotitură. Din respect pentru mort, nu aveau cum răcni după el…

Dacă aţi fi văzut scena asta într-un film, aţi fi rîs probabil şi-atît. Însă noi nu putem rîde. Să-l prindem din urmă şi să înţelegem ce se petrece cu el… Sfeşnicul lui de pe spate e, de fapt, o bîtă cu care păzeşte o vie de cîteva hectare. E tînăr, tocmai s-a cinstit cu Abiru, Arbiru s-a cam îmbătat şi l-a sîcîit cu întrebarea aceea pe care o pune ori de cîte ori se ameţeşte… Cîte parale face un om? Douăzeci şi cinci de bani răspundea tot el - apoi continua - nimeni nu ştie. Numai nevastă-mea… Las' pe Arbiru să doarmă, eu mă duc să păzesc via! şi-a spus clopotarul… Apoi şi-a adus aminte visul cu Bulancea. Noroc cu Arbiru, că m-a salvat! Dacă, în vis, mă prindea Bulancea pe mine, amin! Acu' zăceam eu în sicriu...

Oamenii l-au strigat, dar el n-auzea nimic. Mergea singur, cu sfeşnicul pe spate, mai departe, tot mai departe de Arbiru…

- Nu-l mai striga. Dă-l în pizda mă-sii, că-i surd! Trimite un copil să-l cheme 'napoi…

4.

S-ar putea să fi moştenit nerăbdările străbunicii…

Mama şi-o aminteşte cum se plîngea că suferă de "nerăbdări", un fel de trepăduşi pe care-i simţea în picioare. Altceva despre ea nu mai ştiu decît cum a murit… Bolea în pat de vreun an de zile. Soţul se obişnuise deja cu ideea că ea nu mai aparţine celor vii. Invitase în casă o gaşcă de prieteni cu care să bea. Au băut, au cîntat şi, din cîntec în cîntec, au dat-o pe dans. Au încins o sîrbă, la rece, fără orchestră, doar cu lălăială. Atunci străbunica a sărit din pat, s-a prins în horă, apoi s-a aşezat la loc, cu faţa la perete şi a murit.

Despre soţul ei am o amintire care m-a urmărit toată viaţa… În tinereţe, străbunicul a fost pădurar. Locuia într-un canton, în mijlocul pădurii. Uneori, în nopţile geroase de iarnă, venea un lup care se culca lîngă uşă. Cîinele îl simţea şi ieşea de sub pat, lătrînd furios. După mai multe asemenea nopţi, străbunicul a găsit odată prilejul să împuşte lupul direct prin geamlîc… Povestea asta mi-a spus-o tot mama, dar eu mi-o amintesc de parcă aş fi fost martor acolo… Lîngă o lumînare aprinsă, ochii pe jumătate deschişi ai lupului pe care l-a adus străbunicul în braţe…

S-ar putea să fi moştenit nerăbdările străbunicii…

Nu pot sta mai mult de o săptămînă într-un loc, fără să mă apese nevoia de a pleca… Ridică-te şi umblă, mă îndeamnă o voce străină… Perioada liceului a

coincis cu despărţirea definitivă de sentimentul meu de "acasă". De-atunci nu l-am mai avut nicăieri, niciodată, nici măcar în prezenţa părinţilor…

De la înmormîntarea lui Arbiru, m-am dus direct la autobuz. Vinul era prea greu, încît să-l car singur, opt kilometri, pînă la gară.

Neîndoielnic, diligenţa din Vestul Sălbatic a fost, la vremea ei, mai promptă decît autobuzul cu care vin eu la oraş. Acesta trece dimineaţa în drum spre un sat vecin, urcînd un deal, pînă în mijlocul pădurii. Apoi se întoarce. Problema e că nimeni nu ştie cu exactitate cînd. Bineînţeles, există o oră de referinţă, dar nu-mi amintesc să se fi respectat decît o singură dată, cînd eu am întîrziat cinci minute.

Imediat ce m-am aşezat în staţia din faţa şcolii, am avut senzaţia că mi-am petrecut acolo un sfert din viaţă. În general, nu mă plictisesc nici dacă rămîn ore întregi în acelaşi loc. Nu şi atunci cînd aştept, cînd mă simt urmărit.

Cel mai mare supliciu l-am suportat odată cînd aveam chitara la mine. Copiii din şcoală au ieşit ciorchine pe la ferestre şi urlau în cor: "Chitaristuleee! Chitaristuleee!". Mi-am dat seama la timp că, dacă le răspund în vreun fel, sînt un om mort. M-am prefăcut că nu-i aud, deşi îmi era foarte greu, din cauza celorlalţi oameni din staţie, care s-au întors cu faţa la mine şi-mi zîmbeau ironic…

Dar în ziua aceea am fost lăsat în pace. Autobuzul n-a mai luat foc în Dealu' Mare (cum se întîmplă de obicei) şi n-a întîrziat nici măcar o oră întreagă. În schimb, a sosit foarte aglomerat. Trebuia să ajung în oraş, aşa că m-am înghesuit din răsputeri ca să nu fiu printre cei rămaşi în staţie. Am reuşit, spre bucuria mea. Bucurie de scurtă durată. Îmi închipuiam că mă aflu într-un marfar care se îndreaptă spre un lagăr de concentrare. Desigur, comparaţia ar putea fi deplasată. În marfar n-ai plăti bilet, n-ar exista găini, porci de lapte şi babe care să-ţi interzică deschiderea ferestrei (ce contează căldura de patruzeci de grade?! Trage curentu'!). Apoi n-ai asculta muzică. Deşi aş fi avut destule motive de nemulţumire (stăteam într-un picior, cu un cot înfipt în stomac, scăpasem bagajul din mînă, mirosea a benzină, a transpiraţie şi a porc), mă înnebunea asonanţa din refrenul unui cîntec pe care-l asculta şoferul: "Am îmbătrînit de tot/ Nu-mi mai ia pistolu' foc…"

Pe la jumătatea drumului cineva mi-a şoptit la ureche să transmit mai departe, pînă la şofer, că o doamnă vrea să facă pipi.

Şoferul a oprit în mijlocul cîmpului. Cît vedeai cu ochii, cîmpie netedă, nici măcar un tufiş. Cei din faţă au coborît pentru a lăsa cale liberă distinsei doamne. Doamna a mulţumit civilizat şi s-a dus la vreo douăzeci de metri mai încolo, să-şi vadă de treabă.

La urcare, am crezut că am rămas ultimul şi am tras cu putere uşa de la autobuz. Mă înşelasem. În clipa următoare am aflat că afară mai era o persoană căreia îi prinsesem degetele în uşă. Omul - o matahală de om! - a reuşit să mă sperie. Dacă m-ar fi înjurat, i-aş fi întors-o pe loc, dar nu, matahala a tăcut cîteva clipe cugetînd cu degetele îndurerate în gură, apoi mi-a rostit printre dinţi: "Nu

ştiu ce-ţi fac la coborîre!"… Însă, pînă la coborîre, domnul s-a îmblînzit, sorbind din priviri sînul unei femei care-şi alăpta copilul. Pentru orice eventualitate, mi-am pregătit bagajul şi, chiar cînd s-a oprit autobuzul în autogară, am rupt-o la fugă.

5.

Să ne întoarcem puţin la personajul nostru de la început. Nu, nu am uitat de el. L-am lăsat împietrit în pragul unei uşi întredeschise, doar în chiloţi şi tricou, desculţ, cu piciorul stîng rămas în aer, cu dreptul puternic înfipt pe podea pentru a prinde viteză. V-am rugat să păstraţi vie în amintire imaginea lui, dar, cu siguranţă, unii l-au şi uitat.

Eu însă nu l-am uitat deloc. M-am gîndit - şi mă voi gîndi - la el în fiecare moment al acestei povestiri. Sincer să fiu, personajul ăsta mă cam încurcă. Pe măsură ce scriam, am avut momente cînd i-am minimalizat importanţa, sau chiar am vrut să renunţ la el. Mi-e mult mai uşor să vorbesc despre mine, dar acum înţeleg că prezenţa lui este esenţială povestirilor mele. Deocamdată, mă frămînt să văd ce ştiu despre viaţa lui pentru a-l înţelege.

Mai amîn povestirea, mai zăbovesc asupra a ceea ce voi spune despre el. E foarte diferit de mine şi s-ar putea ca, în grabă, să-l descriu asemănător. Mă mai gîndesc. Noi nu ne grăbim, nu-i aşa?

Dar, ca să nu zicem că am revenit degeaba la el, hai să-l mai mişcăm un pic. Vreo doi metri. O dată stîngul în pămînt, apoi dreptul, apoi rămîne exact ca mai înainte. Şi ce-am cîştigat cu asta, mă veţi întreba? Mai nimic. Numai că, dacă priviţi mai bine, veţi observa doi oameni fugind pe scări. Unul e Tano. Celălalt, cu mîna pe o sticlă din care sare vin, sînt eu…

6.

Zilele trecute am citit un roman de-al lui Llosa, Povestaşul, şi mai trăiesc încă sub puternica impresie pe care mi-a lăsat-o. E surprinzător cum la nişte primitivi din jungla Amazonului -nomazi, fără conducător, cu nume efemere (Cel care trage cu arcul, Soţul celei care rîde etc) - poţi întîlni o ocupaţie atît de fascinantă: arta povestirii. Împrăştiaţi pe sute de hectare de junglă, sălbatecii machiguenga sînt legaţi de existenţa unui povestaş care aleargă de la un grup la altul (cu riscul vieţii) pentru a le povesti ce-a văzut el, ce s-a mai întîmplat celorlalţi, sau cum o mai duce zeul lor. La sosirea povestaşului, orice preocupare e întreruptă. Se adună cu toţii în cerc şi-l ascultă cu veneraţie, zile în şir, rîzînd sau plîngînd împreună cu el. Un absolvent de Etnologie, care-i descoperă întîmplător pe indienii machiguenga, renunţă la o carieră universitară strălucită, pentru a deveni povestaş. Ce-i mai şocant în roman e cum acest original povestaş reuşeşte să trans-pună pe gustul sălbatecilor povestiri biblice sau - culmea! - Metamorfoza lui Kafka…

- Ce chestie, domnule, sîntem vecini în sat şi ne întîlnim tocmai aici…

Am pus bagajul jos şi l-am îmbrăţişat frăţeşte pe Dom' Nicu… L-am cunoscut într-o situaţie nu prea plăcută pentru mine. Era profesor de sport, eu vroiam să organizez echipa de fotbal, lui nu i-a convenit că mă amestec şi mi-a tras o palmă. Din clipa aceea şi pînă m-a luat acasă la el să-mi dea o carte, l-am urît. L-am pîrît mamei. Surprinsă, mama a vorbit cu el. Profesorul şi-a cerut scuze şi, aflînd că sînt un pasionat cititor, m-a chemat să-mi împrumute cărţi. Vă închipuiţi fericirea mea (a celui care avea acasă doar cîteva), cînd am intrat într-o cameră tapetată cu rafturi de cărţi, de sus şi pînă jos… Ia ce vrei, m-a îndemnat profesorul. Tata, povestea el cu mîndrie, se ducea la tîrg cu o vacă, o vindea şi cumpăra o carte…

Dom' Nicu m-a atras prin faptul că povestea într-una. Despre orice. Despre cultura Cucuteni, despre sat şi vecini, despre foştii regi ai României, despre al II-lea Război Mondial, cum să faci ţuică, cum să modelezi păpuşi de lut (cîştigase un premiu naţional cu teatrul de păpuşi), despre Esop, Eminescu, Schiller şi Goethe, ca şi cum ar fi fost consăteni de-ai noştri. De multe ori îl rugam să repete aceleaşi lucruri. Totul se poleia cu magia povestirii. Eu îl ascultam uimit, rîzînd sau suspinînd după caz, ca un brav membru al tribului machiguenga.

Treptat, relaţia elev-profesor a fost înlocuită de o prietenie autentică. Însă a fost nevoie să treacă mai bine de cinci ani de la Revoluţie, să ajung student, ca să aflu istoria vieţii lui, redusă la o pagină.

Cînd l-am cunoscut eu, era profesor de muzică şi sport. A mai fost profesor de geografie, istorie, chimie, fizică şi, în ultimii ani, religie. Pasiunea lui, istoria. Ar fi putut oricînd ţine cursuri la facultate. Asta, bineînţeles, nu s-a întîmplat niciodată…

În anul III de Seminar, l-au arestat comuniştii. Fără vreun motiv anume. L-au adus acasă şi i-au ars majoritatea cărţilor. Au scăpat doar cele ascunse în pod. La anchetă, i-au reproşat că citise Puncte cardinale în haos, de Nichifor Crainic. O iarnă întreagă a stat închis într-o biserică părăsită (nu ştie unde!) şi, zilnic, venea un anchetator care-l trîntea cu capul de altar… Ai vrut să te faci popă-n pizda mă-tii, ai?! Poftim popă!… Cu toată prietenia noastră, nici astăzi nu mi-a spus totul despre ceea ce-a trăit acolo.

În timp ce era la puşcărie, nevastă-sa a dat divorţ. Pe la treizeci de ani s-a trezit singur şi fără nici o perspectivă. Vreo cincisprezece ani a lucrat profesor suplinitor în Harghita. Apoi şi-a continuat şirul suplinirilor întîmplătoare la noi în sat, adică acasă. Tot mai singur (îi moare şi mama, ultima fiinţă apropiată).

Sătenii au apreciat şi nu prea măiestria lui de povestaş. Din cauza asta, s-a şi ales cu porecla Mincinosu. După cîteva altercaţii cu directorii de la şcolile din împrejurimi (îi complexa cu ţinuta de enciclopedist; şi-a păstrat-o citind tot timpul cu un entuziasm deosebit), a rămas şi fără serviciu…

Cum fusesem foarte ocupat în ultimul an de facultate, nu-l mai vizitasem demult. Venise la oraş să vîndă o carte veche (de prin secolul al XVII-lea). La

biblioteca universităţii îi promiseseră un preţ bun, adică bani de ţigări pentru o lună.

Am întipărită în minte imaginea lui de atunci, îndepărtîndu-se, cu o pungă de cîrpă în mînă, îmbrăcat într-un costum ros, elegant pe vemuri, încălţat cu şlapi (cu siguanţă, nu din cauza unor bătături, aşa cum se scuzase el).

7.

Cînd puse piciorul pe pămînt, cîinele îi ieşi bucuros în întîmpinare, gudurîndu-se, sărindu-i în braţe, aproape să-l dărîme.

- Marş în pizda mă-tii! Mă omori?! Îi şterse un picior în fund şi cîinele plecă chelălăind.

Nu se luminase încă de ziuă.

Băiatul tresări, ameţit şi înfrigurat.

- Mai dormi, îi strigă taică-su de-afară. Mai e timp pînă la ziuă…

Dar nu mai putu să adoarmă. Scoase capul de sub coviltirul căruţei şi nu văzu din taică-su decît o umbră în dreptul căreia stălucea, ca un licurici, mucul ţigării. La coborîre, cîinele se apropie şi de el, mai reţinut însă. Îl mîngîie pe Trăistuţă, care-l însoţi slugarnic pînă lîngă caii tolăniţi în iarbă. Mînzocul îl simţi, sări în picioare şi întinse botul spre el. Copilul îl mîngîie şi pe acesta.

Tuşi de cîteva ori.

- Ţi-am spus să stai acasă, nu?! Ţi-ai găsit cine să mă asculte! Acu' poate prinzi vreo boală şi trebuie să mă întorc din cauza ta…

Îşi şterse nasul cu mîneca hainei, băgă mîinile adînc în buzunar, tremurînd în continuare.

- N-am nimic! Îmi trece!

- Aleargă în jurul căruţei, să te încălzeşti!

Făcu vreo două ture de căruţă, urmat îndeaproape de cîine şi mînzoc…

Mînzul se ţinea de băieţel, mai ceva decît de cal. Asta pentru că mînzocul nu avusese parte de mamă. Fostul stăpîn dorea să-l omoare, ca să nu-i slăbească iapa, respectînd un obicei de prin acele locuri: după ce făta iapa, dacă omul nu mai avea nevoie de un alt cal (de unde mîncare pentru toţi?), lua mînzul, îl ducea în marginea satului şi-i trăgea un par în cap. Băiatul a aflat de asta şi l-a rugat pe vecin să-i dea puiul de cal… Ia-l, din partea mea, da' are tat-tu cu ce să-l crească?… Tat-su nu prea şi-ar fi dorit bătaie de cap, dar cum să scape de bocetele copilului? L-au hrănit cu biberonul, cu lapte de vacă, pînă a învăţat să pască de unul singur… Acum umbla pe lîngă căruţa lor…

- Cine face-aşa? întrebă băieţelul, după ce ascultă în tăcere cîteva minute.

- Cum aşa?

- I-auzi! duse degetul la ureche.

- Aaa!… Greierii. Cîntă greierii!

- Aşa cîntă greierii?

- Îhî!…

Trebuie să fi fost foarte mulţi greieri pe cîmp. Şi tare veseli. Au cîntat toată noaptea…

Avea şi el un greier acasă, dar acela cînta rar. Cînd i-a găsit gaura, a turnat apă cu cana, pînă l-a scos de-acolo. A ieşit morocănos, ştegîndu-şi repede-repede antenele umede… Amintirea îl înveseli pe băieţel.

- De ce rîzi? întrebă mirat taică-su.

- Pe greierele nostru l-a mîncat o găină…

- Ce spui?!

- Greierele nostru de-acasă… Era la soare, se uita aşa-ntr-o parte şi-o găină hap! l-a-nghiţit…

Partea de faţă luminată de mucul ţigării se însenină cu un zîmbet.

Băiatul aţipi cîteva clipe în braţele lui taică-su. Deschidea din cînd în cînd ochii pentru a se convinge dacă stelele erau la locul lor. Acestea dispărură pe rînd, măturate de razele răsăritului.

Se ridică şi-i şopti ceva la ureche lui taică-su.

- Du-te şi tu mai încolo!

Se îndreptă cu paşi repezi către răsărit.

- Gata, bă, un' te duci? Vezi să nu te pişi pe soare!

Îşi termină treaba şi rămase locului, holbîndu-se la cucuiul roşiatic, uriaş, apărut pe capul unui deal din depărtare…

S-ar putea ca lucrurile celelalte, pe care mi le-a povestit, să nu fi fost întru totul aşa, dar clipa aceea şi-o amintea perfect, pînă la cele mai mici detalii: dîrdîia de frig, îi curgea nasul, nu-şi încheiase bine prohabul, avea mîinile în buzunare… Privea uimit soarele şi se legăna de pe un picior pe altul.

- Bă, de unde ai tu obiceiul ăsta de neam prost? Te legeni ca un bezmetic! Ai să mă faci de rîs!…

Cinci zile şi cinci nopţi au călătorit cu căruţa cu coviltir, ca să vîndă pere prin satele de cîmpie. Aproape o săptămînă de fericire.

Cînd intrau într-un sat, taică-su rămînea în urmă cu căruţa, iar el mergea înainte, urmat de cîine şi mînzoc, urlînd din răsputeri: "Hai la peree! Hai la pereee!" Taică-su se ruşina uşor şi, atunci cînd vedea că băieţelul exagerează, îl dojenea cu aceeaşi replică amuzantă: "Nu te strîmba în pizda mă-tii! Mă faci de rîs? Crezi că ne jucăm? Noi aici muncim!"

Pentru taică-su, şi Dumnezeu, în Raiul său, mai scăpa cîte un "pizda mă-sii"… După ce a făcut lumea în şase zile, Dumnezeu ar fi zis: "Ia mai dă-o-n pizda mă-sii, c-am muncit destul! Decît să muncesc degeaba, mai bine stau degeaba!". Şi de-atunci pentru El e totdeauna duminică, doar noi luăm totul de la început, sîntem proşti, păcătuim. Că nu ne mai satură dracul de muncă! Dumnezeu stă şi vede, cumpăneşte, pe unii îi ajută, iar pe alţi-i bagă-n pizda mă-sii… Aşa e cînd n-are Dumnezeu stăpîn, zicea taică-su, îţi caută nod în papură, e-un cusurgiu, de-aia îl înjur şi eu de pizda mă-sii… În general, taică-su s-avea

de bine cu Dumezeu, şi uneori, atunci cînd se odihnea la o ţigară, după o zi de lucru, tot el spunea că Dumnezeu e un om de treabă…

Toate astea le-am aflat de la personajul meu şi multe altele…

Treaba mea e să aleg povestirile cele mai reprezentative pentru el. Treaba voastră e să le ascultaţi…

Călătoria aceea a păstrat-o în amintire toată viaţa. Avea impresia că atunci a văzut pentru prima dată cerul, printr-o gaură de la coviltirul căruţei, în timp ce stătea culcat peste sacii cu pere...

Cînd priveşte cerul, noaptea, are senzaţia că stelele miros puternic a pere.

8.

Mireasa se întoarse cu spatele la adunare şi aruncă fericită buchetul. Urmară chiotele de bucurie.

Rudele şi prietenii au făcut poze cu mirii lîngă biserică, apoi, pe rînd, s-au înşiruit ca să-i pupe şi să le ureze o viaţă fericită. Socrii plîngeau de emoţie.

De la poarta bisericii, coloana nuntaşilor a împînzit strada, urmînd drumul către marele ospăţ. Şi acesta era doar începutul veseliei.

La insistenţa nuntaşilor, mirele luă mireasa în braţe şi păşi ţeapăn mai departe, exact în momentul în care personajul nostru (pe atunci licean) apăru la marginea unei terase. Mort de beat:

- Băă! Băăă!

Mirele nu-l recunoscu, dar se opri brusc, abia stă-pînindu-şi echilibrul sub greutatea miresei, aşteptînd să fie felicitat.

- Băăă! urlă din nou personajul nostru… 'Te-n pizda mă-tii!

Din păcate, deşi am avea de povestit o mulţime de lucruri interesante despre ei, îi vom lăsa pe nuntaşi să-şi continue, nedumeriţi, drumul lor către marele ospăţ. O dată ce ne-am regăsit personajul, ne vom ocupa numai de el.

Cum spuneam, el era mort de beat, în mijlocul unor prieteni, care rîdeau în hohote. Nu-şi mai încăpea în piele de bucurie pentru gluma de mai înainte. Se simţea în centrul atenţiei şi asta i se părea grozav. Pentru prima dată după un an de liceu, se vedea înconjurat de amici.

Obsedat de cartea lui Radu Tudoran, Toate pînzele sus, visase să ajungă marinar. Atunci cînd şi-a manifestat dorinţa de a merge la examen pentru liceul de marină, taică-su a prins ideea din zbor, a întrezărit avantajele (cazare şi masă gratis!) şi a încuviinţat fără şovăială. Maică-sa a fost consolată de gîndul că fiul ei va fi cu totul şi cu totul deosebit prin asta. Cine a mai văzut marinar într-un sat de munte?!

Cine şi-ar închipui fericirea lui de a merge să vadă marea? Mai mult de-atît, să locuieşti patru ani la marginea mării! Au coborît din pod o valiză mare din lemn, cu vopseaua sărită, şi i-au făcut bagajul. În aceeaşi valiză cu care fusese taică-su la armată. Au lăsat-o pe maică-sa plîngînd, s-au urcat în autobuz, au călătorit cu trenul şi iată-i pe o stradă din apropierea mării. Fiul alerga înainte

cu valiza în mînă, călăuzit de mirosul sărat al brizei de dimineaţă, iar taică-su se străduia să nu se piardă în mulţime.

Ivindu-se în spatele şirului de blocuri, imaginea mării l-a izbit brusc pe băiat. Taică-su a rămas şi el cu gura căscată, dar, spre deosebire de băiatul care părea că din clipa aceea va fi mut pentru tot restul vieţii, uimirea lui se concentră într-o singură exclamaţie: "Mamă, cîtă apă!"

Scena se repetă în toamnă, după ce băiatul reuşise la examenul pentru liceu. Toată vara visase numai valuri şi pescăruşi. La întoarcere, nimic nu era schimbat în privinţa mării. Numai sentimentele lui se schimbară, atunci cînd îl însoţi pe taică-su pînă la tren, îi ascultă ultimele sfaturi - "Să nu intri în apă, că mori ca prostu'!" - şi se trezi deodată singur.

Urcă scările întunecate ale căminului, intră în camera sa şi se trînti pe unul din paturile care-i fusese repartizat. Îl deşteptară nişte urlete îngrozitoare şi o usturime cumplită la picioare. Colegii mai mari îi înfăşuraseră degetele în hîrtie şi-i dăduseră foc. Nimerise cît se poate de prost, într-o cameră de veterani care se hotărîseră să-l "boteze." Botezul a durat toată clasa a noua. În urma lui nu s-a ales decît cu faptul că a devenit un neîntrecut înotător. În rest, un şir de nenumărate umilinţe.

Ierarhia din cameră era mai cruntă decît cea militară. "Gradaţi" idioţi, sadici, care-şi demonstrau bărbăţia, terorizînd pe singurii "soldaţi" din cameră, el şi încă un coleg de clasă. Spălau "puntea" în fiecare dimineaţă, scuturau "pînzele" gradaţilor, apoi "ridicau ancora" şi plecau la şcoală.

Şcoala a fost pentru început un adevărat dezastru, pentru că nu se putea concentra deloc asupra a ceea ce trebuia să facă. Pe măsură ce se scurgea timpul, nu-l mai interesa aproape nimic. Singurul om cu care s-ar fi putut împrieteni cît de cît, celălalt "mus", fu îndepărtat cu grijă de către veterani. Într-o noapte, se trezi în răcnetele gradaţilor dornici de instrucţie. Ameţit, luă poziţia de drepţi în mijlocul colegilor de cameră. Imediat, apăru, în şuturi, şi celălat "mus". Urma un exerciţiu de călire a spiritului. Pentru început, primi ordinul de a-şi lovi amicul peste faţă. Nu execută, drept care ordinul fu transferat celuilalt. Nici acesta nu-l respectă. Constrînşi de veterani (cu ameninţarea că vor fi bătuţi pînă la sînge, dacă refuză instrucţia), cei doi începură să-şi tragă succesiv palme, mai mult ca să facă pe plac audienţei. Treptat, iritarea crescu şi unul dintre ei scăpă o palmă mai puternică, dureroasă, care declanşă o bătaie în toată legea. Căzut la pămînt, plin de sînge, văzu cum publicul îl felicită pe învingătorul său, care tremura de bucurie. Se ridică şi merse la duşuri, unde plînse înfundat, legănîndu-se de pe un picior pe altul.

A doua zi, şi-a cerut bilet de voie pentru oraş. S-a dus singur pe plajă, a intrat în apă şi a înotat pînă cînd din ţărm nu a mai rămas decît o dungă îndepărtată. Amintindu-şi scena din seara trecută, îl fulgeră gîndul să-şi continuie drumul, să nu se mai întoarcă. Nu mi-a mărturisit ce anume l-a determinat să se răzgîndească. Cert e că a revenit la mal şi, din clipa aceea, s-a pus serios pe învăţat, uimindu-şi profesorii. În ultimul trimestru îşi redresă toate

mediile slabe... Acasă, în vacanţa de vară, regăsi bucuria copilăriei, aşa cum fusese mai înainte, ba chiar o aprecie şi mai mult. Din întîmplările din acea vară, pomenea des de o inundaţie.

Satul său era aşezat de-o parte şi de alta a Milcovului. Rîul, un biet firicel de apă mai tot timpul anului, avea perioade cînd albia nu-l mai încăpea şi atunci îşi croia drum prin curţile oamenilor din apropiere... Plouase probabil în munţi şi se zvonise că apa rîului creşte. Mai mulţi consăteni au alergat să-şi adune animalele (cai, viţei) priponite lîngă albie. Era şi el pe-acolo, stătea pe pod şi aştepta să vadă dacă se adeveresc spusele despre valul năprasnic ce se apropie. Zvonul părea neîntemeiat. Rîul într-adevăr crescuse, dar nu arăta deloc periculos.

Pe mijlocul albiei exista o ridicătură sub formă de insuliţă, pe care rămăsese o vacă. Stăpînul, însoţit de un cîine, s-a dus să-şi scoată, pentru orice eventualitate, animalul. Omul şi vaca au ieşit, însă cîinele a mai zăbovit să adulmece o urmă. Chiar atunci, cineva începu să urle ca un nebun: "Milcoveluuu! Milcoveluu!"... Milcovelul, un braţ care aduna apele de pe munte, izbucni din senin şi împînzi toată albia rîului, în cîteva minute. Doar insuliţa cu cîinele era neacoperită şi se vedea că asta va dura foarte puţin... "Tofloacă, marş de-acolo!", răcni speriat stăpînul cîinelui... Tofloacă alerga cu disperare de la un capăt la altul al insuliţei din ce în ce mai neîncăpătoare. Lumea se opri să-l vadă, compătimindu-l... "Nici Dumnezeu nu-l mai scapă", şopti o femeie. S-ar putea ca vorbele femeii să fi stîrnit orgoliul lui Dumnezeu, căci, sub privirile uimite ale oamenilor, cîinele se aruncă în rîul învolburat şi înotă voiniceşte spre mal, însoţit de chiotele de îmbărbătare ale copiilor. Cînd apa l-a purtat pe sub pod, bietul animal mai avea de parcurs jumătate de distanţă. S-au întors cu toţii, urmărind cum a reuşit, prin miracol, să se salveze, undeva mai în josul rîului.

Stăpînul cîinelui nu mai putea de bucurie, se plimba fălos printre oamenii de pe pod şi nu-şi contenea laudele... "Aţi văzut, bă, Tofloac-al meu! Eu l-am crescut! O dată-i cîine, să-l bagi în pizda mă-sii!"

Vîltoarea a crescut din mal în mal, aducînd cu dînsa tot ce-a putut înhăţa: garduri, butuci, animale... Unii se înspăimîntau de mînia lui Dumnezeu, alţii se bucurau, zicînd că Dumnezeu face dreptate, luînd de la cei care adunaseră prea mult...

- ... se plimba pe pod, bătîndu-se cu mîinile în piept... "Aţi văzut, bă, Tofloac-al meu! Eu l-am crescut! O dată-i cîine, să-l bagi în pizda mă-sii!"... termină el de povestit.

Cu poanta făcută mirilor şi cu povestirea de la inundaţie, personajul nostru cîştigă respectul băieţilor din gaşca cu care era la băut, pe terasă. După ce s-au aprovizionat cu băutură, au plecat cu toţii la baie. Au chefuit pînă la miezul nopţii, la lumina lunii...

- Bă! Bă! urlă el... Care se-ntrece cu mine pînă la lună?! Care vrea să-noate pînă la lună, băă! Hai să ne pişăm pe lună, băă!...

O făcea pe grozavul.

Se repezi pe dîra de lumină lăsată de lună.

9.

Pe la jumătatea drumului spre cămin, m-am întîlnit cu Star Trek.

- Ajută-mă, l-am rugat eu... Mergi în cămin? Nu te-am mai văzut demult!

- Am mai stat pe la prieteni... Ştii că am probleme cu portarul.

Star Trek terminase facultatea şi era profesor de fizică, undeva la ţară. Făcea naveta. Cumpărase un loc în cămin, nimerind în aceeaşi cameră cu mine. Din cauza firii sale tăcute, nu-l plăcea nimeni. Nici nu-mi amintesc cine şi de ce l-a poreclit Star Trek. Probabil pentru că totdeauna părea aerian, totdeauna vorbea S.F-uri, adică lucruri străine de sfera de interes a studenţilor din cămin. La începutul anului, i-a promis unui portar că-i dă ceva de băut, ca să nu-i facă probleme la intrare. Apoi a uitat. Portarul s-a simţit extrem de atins în orgoliul său şi s-a jurat că nu-l mai lasă să calce prin cămin.

- Nu ştii, e Grasu de servici?

- Nu, nu-i Grasu. Săptămîna asta, Grasu e în schimbul de noapte. Tot mai ai probleme cu el?

- Ei, probleme! Mai bine-l evit... Dar tu ce ai în genţi aşa greu?

- Nişte vin de-acasă. Dau la noapte o petrecere. Se termină facultatea. Un chef, aşa, de adio... Vii şi tu?

- Să văd... Sînt cam obosit de la şcoală.

- Cum ţi se pare?

- Şcoala? Cumplit! Ai să vezi!

- N-am de gînd în nici un caz să mă fac profesor, am spus eu, cu superioritate...

- Dar ce crezi c-ai să faci?

- Nu ştiu. Găsesc eu ceva.

- Ai vreun pont?

- Ce pont?! Mă descurc eu şi singur!

- Bucură-te de ultimele clipe de libertate. Imediat, vei păşi într-o altă lume...

Profeţia lui mi s-a părut stupidă. Pe-atunci, vedeam o mulţime de oportunităţi: doctorat, critică literară, reviste, prostii... Astăzi, după ce am verificat experienţa lui Star Trek pe propria-mi piele, mă simt dator să-i dau dreptate, dedicîndu-i, în semn de respect, aceste pagini…

Studenţia stă sub semnul libertăţii neruşinate. Te trezeşti deodată stăpîn pe destin şi, cum excesul e calea cunoaşterii, încerci pe rînd tot felul de experienţe. Cel mai greu e să depăşeşti experienţa bahică ce-ţi creează impresia că le suplineşte pe toate. Shakespeare, recitat în picioare, pe-o masă dintr-o crîşmă împuţită, te face să te simţi profund. Fetele (femeile?!) agăţate, din cînd în cînd, pe la chefuri te transformă într-un irezistibil Don Juan. Un filosof modern,

acaparat în grabă, prost înţeles, îţi dă dreptul să ţii lecţii despre fiinţă. Cîteva versuri pline de blazare îţi aşează pe frunte laurii genialităţii. Termeni însuşiţi, în fugă, din dicţionarele de specialitate te învăluie cu aura erudiţiei. Şi cînd furtuna termină de răscolit această mare de vise, ele cad spre adîncuri, ca nişte vase dintr-o flotă decimată înainte de bătălia finală.

Se vede că din flota lui Star Trek rămăseseră prea puţine vase ca să mai ducă vreo luptă.

Într-adevăr, Grasu nu era de serviciu. Am intrat fără probleme. În cameră am fost întîmpinaţi de chiotele colegilor:

- Să vedem! Să vedem!

- Vedeţi pe dracu'! Sau, poftim, vedeţi, dar pînă la noapte nu bem nimic!

Am convenit să facem petrecerea la noi în cameră. Star Trek, dacă nu dorea să ni se alăture, va dormi altundeva.

10.

- ...un ţăran stă pe prispa casei şi-şi fumează tacticos ţigara. Femeia întinde rufe la soare, copiii joacă fotbal prin curte, rîndunelele îşi hrănesc puii din cuib. Cînd aruncă ochii peste gard, ţăranul vede pe linia orizontului un punct mişcător, de mărimea unui purice, apoi, cît o găină, cît o mîţă, cît un cîine, un viţel, un cal, se apropie, se apropie şi un elefant în toată firea se năpusti în ograda omului. Elefantul ţopăi prin curte, puse la pămînt toată gospodăria, omorî femeia şi copiii, murdări rufele, sperie rîndunelele, sparse mingea şi dispăru către celălalt orizont... un cal, un viţel, cît un cîine, cît o mîţă, o găină, un purice... Ţăranul îşi termină ţigara, o stinse cu călcîiul, se ridică şi zise: "Să nu-l bagi în pizda mă-sii?!"

Bancul avu efectul scontat, înveselind asistenţa. Ne adunaserăm vreo douăzeci de oameni, numai băieţi, ca la o veritabilă petrecere a burlacilor. La început, atmosfera era cam searbădă, pînă cînd vinul şi bancurile au prins a dezlega limbile.

- E belea poanta asta! Să mor dacă nu aşa-i românul!

- Da, sînt tari bancurile astea cu specific naţional!

- Bine zis, specific naţional! Eu cînd aud de dor, doină şi alte alea m-apucă rîsu'. Cîţi dintre românii noştri mai cîntă doine, sau măcar au acasă înregistrări cu ele? "Pizda mă-sii" reprezintă specificul nostru naţional. E-o expresie intraductibilă.

- Mare brînză! Nu duce lipsă nimeni de înjurături!

- Poate, dar nicăieri o înjurătură nu poate exprima atîtea sentimente diferite, de la tandreţe şi pînă la ură...

- Cine vă dă dreptul să vorbiţi despre specificul naţional? sări un student de la Istorie.

- Ooo, dar ce-avem noi aici! zise Filosoful, măsurîndu-l din cap pînă-n picioare pe studentul de la Istorie... Un tînăr patriot ofensat!

- Nu mă lua aşa! Dacă vrei başcă, poţi face din orice, dar aş vrea să te văd discutînd serios...

- Serios?! îl agasă celălalt.

- Poftim, asta-i tot ce poţi... Asta am învăţat cu toţii, din plin!

- Uite că şi tu o dai pe specificul naţional! Cine-ţi dă dreptul să vor...

- Eu ştiu ce vorbesc!

Filosoful avu o tresărire de orgoliu.

- Crezi că eu nu ştiu ce vorbesc?! Ce spuneam eu? Că specificul nostru naţional se rezumă la "pizda mă-sii"! Hai s-o luăm în serios! Ce spui tu?

Discuţia aprinsă mai atrase atenţia cîtorva amici care veniră să asiste, cu paharele de vin în mînă.

- Spun că asta-i o simplă bătaie de joc! Nimic mai mult!...

- Poate. S-o acceptăm şi pe asta... Dar vrei să-mi răspunzi la cîteva întrebări ? Mai întîi, ce-i aia specific naţional?

- Ceva reprezentativ pentru o naţie, evident...

- Evident. Şi ce anume poate fi reprezentativ pentru o naţie? În ce se reflectă cel mai bine specificul unei naţii?

- În ceea ce face...

- Dar în ceea ce spune?

- Şi în ceea ce spune...

- Aşa... Uite că ne înţelegem. Specificul românilor constă în ceea ce fac românii şi în ceea ce spun românii. Corect?

- Corect!

- Şi aşa, după tine, ce mai fac românii?

- Românii fac bine... Oricum, nu ne putem permite să vorbim în numele lor.

- Dar în numele nostru, al celor de-aici, ce crezi, putem vorbi?

- Dacă vrem, da...

- Vrem, băieţi?! se întoarse spre ceilalţi din jur.

Obţinu aprobarea unanimă.

- Uite că vrem! Ia zi, noi, cei de-aici, sîntem români?

- Cred că da!

- Mă, care nu-i român să ridice două degete!

Băieţii intraseră în joc din mers. Unul mai pirpiriu ridică mîna şi întrebă:

- Da' ţiganii sînt români?!

- Ţiganii sînt rromi, cu doi de "r", dar pot să fie şi români, dacă vor ei. Da' ce te interesează?

- Întrebam şi eu aşa...

- Revenim... Ce cuvinte repetăm mai des în copilărie, la joacă, atunci cînd nu ne ascultă părinţii?

- Pizda mă-sii! răspunse corul...

- Unde sînt oamenii trimişi cel mai adesea?

- În pizda mă-sii!

- Dacă ne săturăm de ceva, cum spunem?

- Dă-l în pizda mă-sii!

- Dar despre un obiect frumos, de exemplu, cînd vrem să ne exprimăm admiraţia, cum spunem?

- E dat în pizda mă-sii!

- Bravo! Acum, cine poate să ne cînte o doină din popor?

Tăcere. Cei din asistenţă privesc pereţii sau paharele de vin.

- Ştiu eu o vorbă înţeleaptă din popor, o zicătoare, se oferi prietenul meu, Tano.

- Foarte frumos! S-auzim!

- ”Fiecare cu pizda mă-sii!”

- Bravo! zîmbi Filosoful. Uite cine a prins miezul discuţiei noastre... Acu’, vrea cineva să ţină o prelegere despre magia cuvîntului "dor"?

Linişte ostentativă.

- Am spus "dor"... Căutare de negăsire, cum frumos îl definea Noica... Cine comentează?

Nimeni.

- Care este specificul nostru de români, cel puţin în seara asta?

- Piiizda măă-siii! reveni corul la viaţă.

- Ei, ce are de spus, domnul Istorie? Continuăm sau o dăm în pizda mă-sii de filosofie şi bem ceva?

Studentul de la Istorie simţi că nu are cu cine să se înţeleagă şi se retrase scîrbit într-un colţ.

Deşi maieutica Filosofului nu mi s-a părut destul de convingătoare, am reţinut concluzia lui despre specificul naţional. Vrînd-nevrînd, de-atunci şi pînă acum, am strîns o mulţime de dovezi în privinţa asta. Chiar îmi amintesc o poveste - dacă nu mă înşel - a lui Marin Preda. Arhitectul german al unui prinţ din România a fost invitat să se stabilească în ţara noastră. După o perioadă de şedere, acesta refuză politicos... "Nu-i frumoasă ţara?", l-ar fi întrebat oamenii... "Ba-i frumoasă!"... "Nu-i bogată?"... "Ba-i bogată!" "Nu-i ascultător poporul?!"... "Ba-i!"... "Ş-atunci, ce nu-ţi place aici?!"... "Prea mult pida moti", ar fi răspuns neîntîrziat arhitectul... "Moare un om, dă-l pida moti! Ia foc casa, pida moti! Vine alt rege, pida moti!"...

Dacă a existat vreodată acest arhitect, trebuie să recunoaştem că ajunsese un bun cunoscător al românilor.

11.

Răsfoiam leneş un album cu picturi de Dali, cînd privirea mi s-a oprit asupra uneia pe care de obicei o treceam cu vederea (din cauza albumului; era realizat în limba rusă şi, cum nu puteam desluşi titlul, nu am insistat asupra semnificaţiilor). Cunosc oarecum literele alfabetului slav, dar pînă în acel moment, "ISCANIEA" era pentru mine un cuvînt necunoscut. Însă atunci, am

făcut conexiunea cu imaginea - un portret uriaş, vag conturat cu ajutorul a mai multor obiecte, trupuri şi chipuri umane, toate proiectate pe un vast spaţiu deşertic - şi mi-am dat seama că "ISCANIEA" nu însemna altceva decît "SPANIA" (de la Espagne). Bineînţeles, un spaniol de treabă, ar putea întreba prin ce este simbolic un dulap aşezat în mijlocul cîmpului. Şi, mai ales, ce treabă are un dulap cu Spania?! Nimeni nu i-ar putea oferi un răspuns convingător, cu excepţia autorului. Doar Dali poate, pentru că el nu şi-a propus să picteze Spania, aşa cum arată pentru un om de treabă, ci a pictat însăşi Spania lui, cea pe care numai el a văzut-o.

Un cunoscut mi-a mărturisit că-i place cum scriu, dar nu-i prea de acord cu modul meu de-a aborda unele probleme: personaje banale ("Muncitori?! Ţărani?! Asta-i în prea buna tradiţie a prozei îmbîcsite din România! Să n-aud!") care au pretenţia de-a sugera chestiuni de substanţă. O fi avînd dreptate. Îi pot răspunde că, într-un fel sau altul, prin ceea ce scriu, pe lîngă autoportretul meu, reconstitui din mers şi imaginea ţării în care trăiesc. De ce provoc la taclale un şofer care, inconştient, îmi dă replici hamletiene, de ce aduc vorba despre un student suferind de foame, de ce unele personaje înjură atît de des de "pizda mă-sii", n-am cum să explic prea clar. S-ar putea ca aceste lucruri să nu corespundă multor aşteptări, dar eu n-am cum să le prezint decît astfel cum se răsfrîng în mintea mea.

Cînd mă aşez la masa de scris, personajele (fiecare cu povestirile sale) îmi dau impresia de îmbulzeală, de gălăgie. Povestirile năvălesc din trecut, se intersectează, se suprapun la nesfîrşit, de aceea, pentru a le potrivi într-o oarecare ordine, sînt nevoit să apelez la criterii ce pot părea arbitrare. Aşa că rog pe cititorul de treabă să mă ierte dacă tot ce am scris pînă acum gravitează în jurul unei înjurături. Cît priveşte ce mai am de spus, trebuie să-mi caut şi alte puncte de sprijin. Nu vreau să fiu prea haotic.

Vom merge mai departe, înapoi spre trecut, să ducem la sfîrşit întîmplările de la petrecere. Deoarece băutura este cea care leagă cel mai mult pe oamenii de la o petrecere, m-am gîndit să urmăresc scenele desfăşurate în jurul sticlelor de vin, ca şi cum aş înregistra cu o cameră video.

Şi, din nou, sînt în situaţia de a-mi cere scuze de la cititorul de treabă. Vă daţi seama, n-am rezistat, am băut şi eu vin. Imaginea ar putea fi, uneori, neclară. Camera de filmat e posibil să tremure.

12.

O sticlă de vin şi trei băieţi care fumează în semiîntuneric, la un capăt de hol...

- Eu nu suport oamenii decît beat, prieteni... Dacă n-ar fi băutura, aş da-o-n pizda mă-sii de viaţă...

Pe cel care vorbeşte, îl cunosc din anul I de facultate, de cînd am fost colegi de cameră. Abia după vreo lună de trai sub acelaşi acoperiş, cu ocazia

unui chef, a schimbat cîteva vorbe cu mine. În cea mai mare parte a timpului lenevea în pat, citind sau privind cu maximă admiraţie tavanul. Uneori asista calm la discuţile interminabile ce se prelungeau pînă către ziuă. Se strecura afară din pat, deschidea uşa, urla de cîteva ori ca lupul şi revenea sub pătură, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Scena se repeta pînă cînd uşa sărea în lături şi apărea un tip în chiloţi, spumegînd de mînie: "Dacă mai urli o dată, te omor!"...

- ... aş da-o-n pizda mă-sii de viaţă! M-aş sinucide!

- Te-ai sinucide-o laie! comentă Nazi.

Nazi, sau Nazistu, era unul dintre acei oameni blînzi, tocmai pentru că-şi concentrează răutatea într-o abstracţiune pură. Ura din suflet pe evrei, dar personal nu cred să fi cunoscut vreunul. Îmi amintesc cum a apărut odată cu un ziar în mînă, rîzînd cu gura pînă la urechi: "Ia uitaţi, a murit un evreu de foame!"... Probabil că ura asta crescuse împreună cu dînsul. În copilărie, era celebru pentru zvasticile pe care le desena, oriunde îl apuca inspiraţia. Directorul a chemat-o pe maică-sa la şcoală, să-i atragă atenţia... "Mai lasă-mă, domnule, în pace! Ce să-i fac?! Credeţi că eu nu-s sătulă de el?! Păi, mie şi crucea de la pasca de Paşte mi-a schimbat-o-n zvastică! Să vedeţi păpuşile lu' soră-sa cum stau drepţi şi cu mîna ridicată!"

- Just! adăugă cel de-al treilea... La ci-i bună viaţa, dacă vicii nu-s?...

Cel de-al treilea era student din Republica Moldova. Pentru el, şcoala părea unul dintre cele mai chinuitoare lucruri posibile. Ca să-şi mai îndulcească aşteptarea clipei de plecare acasă, procura celor dornici ţigări cu marijuana... Avea un simţ muzical remarcabil. De cîte ori mă auzea seara, la capătul holului, repetînd lecţiile de chitară clasică, venea lîngă mine. Asculta în tăcere pînă ce sfîrşeam ultimele acorduri, îmi cerea politicos chitara şi-mi reproducea, după ureche, aproape întregul menuet de Bach, cu care mă chinuisem eu. Mai propunea şi îmbunătăţiri... Degeaba am vrut să-l învăţ descifrarea partiturilor. Îl bloca tot ceea ce însemna carte...

Altă sticlă, alţi băieţi, alt capăt de hol...

- ... asta nu-i nimic! Să vedeţi ce ne-a făcut la examen! Cred că-i cea mai mare umilinţă din viaţa mea de student!... Cu toţi colegii, vreo sută de oameni, l-am aşteptat cu sufletul la gură. Ştiţi cum se procedează, unii veniseră de la cinci-şase dimineaţa, să prindă loc în spate, la copiat... Îl ştiţi cît e de capricios! Subiectele depindeau de toanele sale. La o adică, ne trîntea nişte subiecte, de n-avea nimeni habar ce vrea de la noi!... A intrat furtunos pe uşă. Şi-a aşezat geanta lîngă pachetul pe care i-l pregătisem pentru îmblînzire. Şi-a scos un morman de hîrtii, le-a pus alături şi s-a adresat mulţimii: "Dragii mei studenţi, numai pe voi vă mai am, numai pentru voi trăiesc!... Ceilalţi - dădu din mînă a lehamite - v-am mai spus! Vreau ca examenul nostru să fie o bucurie"... Chiar atunci îl întrerupse cineva şi îl chemă pînă afară. Se întoase roşu la faţă de furie: "V-am mai spus, nu?! Ticăloşii! Ne-au schimbat în ultima clipă amfiteatrul! Chipurile au manifestări cu nişte oaspeţi din străinătate! Aşa-s ei, trimit copiii lor în străinătate, la burse, şi vine străinătatea la ei!... Nu-i nimic. Mergem în

clădirea de alături!"... Ca de obicei, s-a stîrnit o foială îngrozitoare. Nimeni nu era dispus să dea examen, stînd în rîndurile din faţă. Au rupt-o la fugă care-ncotro, tropăind pe scările în spirală... Din păcate eu am rămas blocat în spate, am ajuns o dată cu profesorul, printre ultimii. M-am pus în prima bancă, pizda mă-sii, fie ce-o fi! Profesorul şi-a lăsat geanta şi pachetul pe noua catedră şi a reluat discursul: "V-am mai spus, nu? Credeţi că nu ştiu că-s lucrat pe la spate?!... Eu puteam fi decan la ora asta, cu studiile mele, dar lasă, noi să fim sănătoşi - repetă gestul a lehamite -. Cum am spus, examenul e o sărbătoare în viaţa studentului. Examenul trebuie să fie o bucurie, dacă îmi permit să-l citez pe maestrul meu, Dumnezeu să-l ierte!... De aceea v-am adus să vă citesc vreo două din poeziile mele"... Am rămas stupefiaţi. La aşa ceva nu se aştepta nimeni. Prin sală lumea a prins a zîmbi, semn că prima fază a emoţiilor fusese depăşită... "Căci eu sînt şi poet - se încruntă brusc -. Ştiaţi, nu?!... Priviţi această diplomă - a scotocit prin hîrtii şi a plimbat-o prin sală ca pe nişte moaşte - o am încă de pe vremea cînd eram student ca voi... Dar să vă citesc!"... Şi ne-a citit entuziast cele mai plicticoase poezii pe care le-am auzit vreodată... "Nu-i aşa că-s grozave?!", a întrebat admirativ... Profesorul a vrut să citească din nou, dar chiar atunci a intrat o colegă întîrziată. El s-a întors mîniat şi-a răcnit ceva de genul : "La naiba, nu întrerupeţi Poetul!"... Colega, spre marea mea distracţie, s-a retras descumpănită, neştiind cu ce-a greşit... Subiectele erau uşoare, nişte generalităţi, trebuia să fii dobitoc, ca să nu scrii ceva... După un sfert de oră, timp în care a continuat să-şi recite poeziile în gînd, a izbucnit: "Ascultaţi aici! Fulg de vis! Cine a mai scris o metaforă ca asta?!"... Nici o peniţă nu îndrăznea să întrerupă liniştea... "Mihai Eminescu?!", a întrebat o voce timidă de fată... "Mihai Eminescu - tună enervat profesorul - a scris multe metafore - se mai calmă dîndu-şi seama de situaţia delicată - dar pe asta am scris-o eu!"... Îl priveam tîmp fără să ştim ce vrea de la noi... "În picioare! Aplauze!", ne sugeră el... Ne-am ridicat cu toţii în picioare şi-am aplaudat... Cine era idiotul care să se împotrivească?! Cine să-şi piardă nota de bursă?!...

N-am mai apucat să ascult finalul povestirii, pentru că am fost solicitat să cînt la chitară portarului, drept tribut pentru permisiunea de-a desfăşura o petrecere în cămin...

Portarul căminului - om de vază, după propria mărturisire, pentru că lucrase şi la intrarea Universităţii - avea preferinţa lui, celebra Romanţă anonimă spaniolă... Din clipa cînd m-a auzit interpretînd-o, în ochii lui am ajuns unul dintre cei mai apreciaţi studenţi... Noaptea ieşeam pe scări, la capătul culoarului şi cîntam. Atunci mă trezeam cu el stînd la spatele meu, în semiîntuneric, cu nelipsita bîtă în mînă, zîmbind: "Cum îi? Merge? Merge? Ia zi Campionatu' Mondial!". După cum mi-am dat seama, Romanţa anonimă îi stîrnea, naiba ştie de ce, nostalgia după Campionatul mondial de fotbal din Spania (poate pentru că melodia fusese imnul campionatului)... Închidea ochii ca un autentic meloman şi împietrea pînă la ultimele acorduri. Aş fi dat orice să aflu ce gîndea în acele momente, dar mi-a fost peste putinţă... La sfîrşitul melodiei, din adîncul

pieptului i-a scăpat un suspin, m-a luat de umeri şi m-a sărutat zgomotos pe ambii obraji, a înhăţat o sticlă de pe masă şi a plecat mormăind: "Lăsaţi-mă singur!"…

13.

Observînd că băutura era pe terminate, am trimis doi amici să mai cumpere cîte ceva de la un non-stop.

- Bă, îmi vine mie în cap o idee comică, hai să-l speriem pe Star Trek!

- Star Trek?!

- Ăla care mai doarme pe la noi prin cameră, profesorul. A refuzat să ne onoreze cu prezenţa la petrecere. Cică are serviciu, cică nu vrea să dea ochii cu portarul... Sînt certaţi. În plus, se teme şi de-o razie a poliţiei. E-un fricos şi jumătate!...

Ideea i s-a părut suficient de distractivă şi lui Tano. Ne-am repezit împreună în camera în care dormea Star Trek şi am buşit cu pumnii în uşă, răcnind:

- Fugi! Fugi! Controlul!...

Din cameră se auzeau zgomote înăbuşite. Prin uşa întredeschisă, am văzut faţa îngrozită, buimacă, a lui Star Trek. Îşi căuta, din priviri, şlapii.

- Repede! Nu mai ai cînd! Fugi la baie! am mai urlat noi, alergînd pe scări, abia abţinîndu-ne rîsul...

Star Trek a fugit pînă în camera duşurilor. S-a ascuns la duşul cel mai întunecat, tremurînd, mut, speriat, legănîndu-se de pe un picior pe altul...

Asta în timp ce eu m-am reîntors la inventarierea personajelor adunate în jurul băuturii...

- ..cum adică românii sînt un popor gregar?!

- Aşa, gregar. Dacă-ţi spun... Habar n-au pe ce lume trăiesc!

- Dar trăiesc!

- Trăiesc, trăiesc! Au supravieţuit istoriei, unei istorii care nu a fost deloc blîndă cu ei. Dar nu-i şi asta dovada unui instinct gregar? Dovada clară că românii nu-s în stare de nimic e incapacitatea de a produce ierarhii valorice... Comunismul a venit ca o pacoste, zăpăcind lucrurile pînă la a nu se mai înţelege nimic... Arătaţi-mi o instituţie care funcţionează firesc în România şi eu mă împuşc!... Valorile există, poate mai multe decît prin alte părţi, dar nu avem mijloacele de a le recunoaşte... Uitaţi-vă la cei care ies în faţă, în politică, în economie, în cultură, la biserică, prin ziare şi la televizor... Îmi veţi da dreptate! Uite, să luăm la întîmplare, Brâncuşi, Cioran, Ionescu, toţi s-au format aici, în România, dar adevărata lor valoare a ieşit în evidenţă atunci cînd au pătruns într-un sistem occidental...

- Ca şi fotbaliştii, îşi dădu cu părerea un student la Sport...

- Ce legătură au fotbaliştii cu ce spuneam eu?

- Păi, şi ei au arătat ce buni-s, abia cînd au plecat prin campionatele străine...

- Lasă asta! Eu vorbesc de chestii serioase.

- Şi ce, fotbalul nu-i chestie serioasă?! Tot umblaţi cu căcaturi din astea culturale! Aşa am eu o gagică mişto în grupă! Frumoasă de-ţi ia ochii, da' proastă foc! Cioran în sus, Cioran în jos!... Dac-o arde tot aşa, rămîne nemăritată...

- Scuze, iar nu văd legătura!

- Şi mai aveţi pretenţia că sînteţi deştepţi, voi, ăştia cu cultura... Nu înţelegeţi nici măcar atîta lucru! Sportivii sînt adevăraţii ambasadori ai ţării! Cine-a auzit de Eminescu, ha?!... Da' Gică Popescu, da' Hagi?! Este că-i ştie toată lumea de români adevăraţi, băieţi-băieţi?!...

Filosoful, care pînă atunci asistase tăcut la toate comentariile studentului de la Sport, îl încurajă:

- Aşa-i, aşa! Hagi-i cel mai tare român!... Dar trebuie să recunoşti că şi Eminescu are ceva trecere... De exemplu, cînd a cîştigat România meciul cu Anglia, ştii, am ieşit cu toţii în stradă... Ei bine, în dreptul statuii lui Eminescu, alături de numele lui Hagi, studenţii ăştia mai apropiaţi de căcaturile culturale au scandat, spre lauda lor, şi numele poetului...

- Ai dreptate, recunoscu Sportivul... Dar tot Hagi-i mai cunoscut!...

- Într-adevăr, recunoscu şi Filosoful... Înainte de toate, patria e Gică Hagi!

Ideea îl entuziasmă. Bău cîteva înghiţituri de vin. Dispăru pe uşă, iar holul răsună de scandări: "Ha-gi! Ha-gi!"

14.

Şi uite-aşa m-am lăsat furat de frenezia Daimonului, încît cred c-am depăşit deja numărul de pagini recomandat de editorul meu.

Să lărgim, dar, cadrul de final, fixînd imaginea pe cîteva sticle goale răsturnate pe jos...

Multe ar mai fi de povestit de la petrecerea din acea noapte. De cîte ori mi-o amintesc, cu ocazia altor chefuri, punctul culminant mi se pare tocmai finalul ei.

Spre dimineaţă, după ce am scurs şi ultimele picături de băutură, în semn de adio, cineva a propus să ascultăm un vals. Am scos boxa pe hol şi-am început să valsăm, fiecare cu cîte o parteneră imaginară. Muzica părea că învăluie totul, că părăseşte încet căminul, se împrăştie în aer, dincolo de Pămînt, Marte, Venus, Mercur, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun şi Pluto, dincolo de Andromeda, Norii lui Magelan şi Calea Lactee, mai departe decît cel mai îndepărtat punct al universului ştiinţific...

În inima acestei singurătăţi se află personajul nostru, Star Trek, ascuns la duşuri, fără să bănuiască măcar o clipă că e victima unei farse. Îl vom părăsi

acolo, păstrînd în memorie doar modul cum se leagănă el, de pe un picior pe altul, pînă cînd se va hotărî să-şi trăiască viaţa cu aceeaşi uşurătate în care ne regăsim cu toţii.

respiro©2000